

Biirroo Egumsa Fayyaa Oromiyaatti/Wiirtuu Odeeffannoo AIDS Adaamaa

HIV fi Humna Waraanaa

HIV fi Humna Warraanaa

Humna warraana kan jennu human warraanaa biyya diina irraa egguu fi poolisii nagaa hawaasaa eegduu kan dablatee ta'a

Humni warraanaa haala hojii isaanirraa kan ka'ee dhukkuuba daddarbaa walqunamtii nafasaalaaan miidhamuuf kan baa'yee saaxilamaniidha. Yeroo baa'yee iddoo tkko irraa gara biraa socha'uun fi haalii umrii isaanii baayinaan dargaggoota waan ta'aaniif fi akkasumas haala rakkoo isaan keessatti argaman irraa of boharsuuf fi wantoota gadisiisaa tokko tokko irraanfachuuf jecha walqunamtii saalaa of eggannoo hin qabneef ni saaxilamu.

Sababooni Gurguddaa Human warraanaa HIVf saaxilamuu

- Human warraanaa keessa irra caalu isaan umrii isaanii 24 gadi ta'aan dargaggoota yoo ta'u hirmaanaan walqunamtii saalaa irraatti qaban gudaa waan ta'eef
- Kaapiin ykn iddoo humnii warraanaa qabatee kan dubartoota mana bunaa fi daldala dhugaatii/qoricha/baala sammuu namaa haadochuu kan afeera waan ta'eef
- Humni warraana kun sababa dirqama hojii isaaniif kenname irraan kan ka'ee iddoo jireenya isaanii ykn maatii isaanii irraa fagaatanii waan turaniif ciinqiifi fi kophumaa irraa of gadidhisuuf jecha walqunamtii saala of eggannoo hin qabne waan saaxilamaniif

- **Humni warraanaa keessatti dargaggoota haaraa qaxxaraman umrii isaani (15-25) fedjhii walqunamtii saalaaf qaban guddaa waan ta'eef HIV fi baay'ee saaxilamuu**

Yeroo nagaa humni warraana hawaasa kaneen waliin yoo madaalame dachaa harka 2 hanga 5 tiin dhukkubba daddarbaa nafasaalaatiin kan miidhamuu, fi yeroo loolaa immoo hanaga dacha harkaa 50 caaluun akka miidhaman ragaaleen qoronnoo ni insu.

HIV ilaalchiisee humni warraana hawaasa kaneen waliin yoo madaalamuu baa'ye baa'ye kan saaxilamaniifi kan miidhaman akka ta'ee hubatameerra

□ Looltuun tokko HIVn yoo miidhamee miidhaan isarratti kan dhaabatu osso hin ta'iin hanga maatii isaa fi ummata isa waliin haariiroo walqunamtii saalaa qaban kan miidhuu ta'a.

KANAAFU: Looltuun HIV irraa of-eeg-guudhaaf maal haa godhu

1. Duraan dursee inii/isheen nama haariiroo walqunamtii saalaa qaban waliin tahuun qorannoo HIV gaggeessuun baa'yee barbaachisaadha.
2. Yoo walqunamtii saalaa raawwachuu barbaadee hugayuu koondomii sirrittii fayyadamii
3. Haariiroo jaalaaa ati qabdu nama tokko waliin qofa ta'u qaba. Yoo bultii qabaate ta'ee bultii teetiif amanammaa tahi. Yoo bultii hin qabaanee taatee filanaa inni duraa walqunamtii saala kamiyyuu irraa of qusadhu.
4. Yeroo murtaa'aa keessatti nama hariiroo walqunamtii saalaa qabdu waliin tahuun qorannoo dhukkubba daddarbaa nafasaalaa gaggeessuun ni barbaachisu
5. Meeshaalee qarra qaban kan akka limoo, mi-laacii, fi kkf nama biraa waliin hin fayyadamiin. HIV haala salphaa ta'een nama HIV qabuu irraa gara nama biraati darbuu waan danda'uuf
6. Alkoolii/qoricha/baala sammuu nama hadochuu irra biliisa ta'i. alkoolii/qoricha/baala sammuu nama hadochuu kaneen fudhachuun walqunamtii saalaa of-eegganno hin qabanee waan nama shakarsuuf/kakaasuuf

ኤች አይቪ ኤድስ እና የጦር ሰራዊት

የጦር ሰራዊት ስንል መከላከያ፣የህዝብ መከላከያ ሀይል/ፖሊስ የመሳሰሉት ሲሆኑ ከስራ ባህረያቸው የተነሳ ለተለያዩ የግብረ ስጋ ግንኙነት ተለላፊ በሽታዎች እጅግ ሲበዛ ተጋላጭ የሆኑ የማህበረሰብ ክፍል ናቸው። ከዚህም የተነሳ ከስራ ሁኔታ የተነሳ ከስፈራ ወደስፍራ ስለሚነቀሳቀሱ በእደሚያቸውና በአካባቢ ተፅእኖ ጭምር እራሳቸውን ለማዝናናት እና ሁኔታዎችን ለመርሳት ሲባል ጥንቃቄ ለጎደለው የስነ ጾታ ግንኙነት ስለሚጋለጡ ለኤች አይቪ ኤድስ የመጠቃት እድላቸው ከፍተኛ ነው።

የጦር ሰራዊት በኤች አይ ቪ የመጠቃት ተጋላጭነትን የሚጨምሩ ዋና ዋና ምክንያቶች፡-

- አብዛኛው ሰራዊት በተለይም በወሳኝ የእድሜ ክልል (ከ24 እድሜ በታች የሚበዙበት) የማህበረሰብ ክፍል ሲሆን በስነ ጾታዊ ግንኙነት እጅግ ተሳተፎ የሆነው ክፍል ነው። በዛው መልክ በኤች አይ ቪ የመጠቃት ክስተት በከፍተኛ ደረጃ ተጋላጭ ናቸው።

- ጦር ሰራዊት የሰፈረበት ካምፕ ወይም አካባቢ በሴተኛ አዳሪዎች እና በአደንዛዥ እፅ ንግድ በስፋት የሚጋብዝ ስለሆነ

- የጦር ሰራዊት አባላት ለሰላም ማስከበርና ለመከላከያ ግዳጅ ምክንያት ረዘም ላለ ግዜያት ከቋሚ መኖሪያ ስፍራቸው አለያም ከቤተሰባቸው ርቀው ስለሚቆዩ እነዚህ ወታደሮች ከብቸኝነትና ከጭንቀት ለመላቀቅ ሲሉ ላልተፈለገ ስነ ጾታዊ ግንኙነት ይጋበዛሉ።

- የጦር ሰራዊት በተለይም አዳዲስ ተቀጣሪው ወጣቶች(በተለይ እድሜያቸው 15-25 መካከል የሚገኙት) በመከላከያ ሃይል ውስጥ ለስነ ጾታዊ ግንኙነት ከፍተኛ ፍላጎት ስለሚኖራቸው በከፍተኛ ደረጃ ለኤች አይቪ የመጋለጥ ክስተት የጨምራል።

በኤች አይ ቪ የተጠቃ ሰራዊት አባል ጉዳቱ በሱ/በሳ ብቻ የሚያበቃ ሳይሆን እስከ ቤተሰባቸው ድረስ ማለትም ከእነሱ ጋር የስነ ጾታ ግንኙነት ካላቸው ህብረተሰብ ክፍል ይደርሳል።

- የአባላዘር በሽታን በሚመለከት አንድ የመከላከያ ሰራዊት በሰላም ወቅት ከሌላው የጎብረተሰብ ክፍል ከ 2 እስከ 5 እጥፍ ለዚህ በሽታ የተጋለጡ መሆኑን አንዲሁም በጦርነት/በግጭት ወቅት ከ50 እጅ እጥፍ በበለጠ የሚጋለጡ መሆኑን ጥናቶች ይገልጻሉ።
- ኤች አይ ቪ ን በሚመለከት የመከላከያ ሰራዊት ከሌላው የጎብረተሰብ ክፍል በከፍተኛ ሁኔታ በበለጠ የተጋለጡ ናቸው።

ስለዚህ የጦር ሰራዊቱ ከኤች አይ ቪ ለመከላከል ምን ማድረግ ይኖርበታል

1. መጀመሪያ ኤች አይ ቪ በደምህ/ሽ ውስጥ መኖሩ አለመኖሩ ለማወቅ የኤች አይ ቪ ደም ምርመራ መድረግ ይገባል። አንተ/ኛ ብቻ ሳይሆን የፍቅር ጋደኛህም/ሽም አብሮዎ መመርመር ያስፈልጋል።
2. የጎብረስጋ ግንኙነት ለመፈፀም ከፈለጉ ሁል ጊዜ ኮንዶምን በአግባቡ መጠቀም የግድ ይላል።
3. የፍቅር ግንኙነትህ/ሽ ከአንድ ሰው ጋር ብቻ መወሰን የአለበት። ለትዳርህ ታማኝ መሆን አለብህ/ሽ፤ አለበለዚያ ለኤች አይ ቪ የመጋለጡ እድል የሰፋ ይሆናል። ስለዚህ ካገባህ/ሽ ከትዳር አጋረዎ በስተቀር ከማንኛውም የጎብረስጋ ግንኙነት መቆጠብ ያስፈልጋል።፤ ካልሆነ ግን ከአንድ ጋደኛ በላይ ሊኑርህ/ሽ አያስፈልግም።

4. በተወሰነ ጊዜያት ውስጥ የአባላዘር በሽታ ምርመራ ማድረግ ጠቃሚ ነው። ለምን ቢባል አንድ የአባላዘር በሽታ የተያዘ ሰው በኤች አይ ቪ የመጠቃት እድሉ ከፍተኛ ስለሆነ ነው።፤ አንተም/ችም ሆንክ/ሽ ከፍቅር አጋርዎ ጋር መመርመር ያስፈልጋል።

5. ምንጊዜም ቢሆን ሌላ ሰው የተጠቀመውን እንደ መርፌ፣ ምላጭ፣ እና የመሳሰሉትን ስለታም ነገሮችን በጋራ መጠቀም በጣም ጎጂ ነው።፤ ምክንያቱም ኤች አይ ቪ ካለበት ሰው ወደ ሌላ ሰው በቀላሉ ሊተላለፍ ስለሚችል ነው።

6. አደንዛዥ ዕዎች ከመጠቀም መቆጠብ ያስፈልጋል። አደንዛዥ ዕዎች ተጠቅመው የግበረስጋ ግንኙነት ለመፈፀም ካሰቡ፣ ጥንቃቄ የጎደለዉ ግንኙነት ስለሚፈፀሙ ወይም ስለሚገፋፋ ለኤች አይ ቪ የመጋለጡ እድል ከፍተኛ ይሆናል።

ስለዚህ : ተመርመረን እራሳችንን እንወቅ !

አድራሻ:
ቀበሌ 05 የአዳማ ወጣቶች ማዕከል ጊቢ ውስጥ
ፖስታ ቁጥር: 1401
ሰልክ: 022-111-79-06/08
ፋክስ: 022-111-79-07
ኢሜል: admin@aarc.gov.et
ዌብ ሳይት: <http://www.aarc.gov.et>

የኮሮናቫይረስ በሽታ ምልክቶች

ትኩሳት ሳል ለመተንፈስ መቸገር

የኮሮና በሽታ ምልክቶችን ሲያዩ

ትኩሳት፣ ሳልና የመተንፈስ ችግር በራስዎም ሆነ በቤተሰብዎ ካስተዋሉ፣ በመጀመሪያ ምልክቶች የታየበት ሰው ተለይቶ እንዲቆይ ያድርጉ።

በመቀጠልም በ19 የሰልክ መስመር **8335** ወይም **6981** ላይ በመደወል የባለሙያ ምክርና እገዛ ያግኙ። ይህን በማድረግ የራስዎን እና የቤተሰብዎን ጤና ይጠብቁ።

የኮሮናቫይረስ በሽታን ለመከላከል

- እጅዎን በሳሙናና በውሀ ቶሎ ቶሎ ይታጠቡ። እሊያም እልኮል ባለው የጀርም ማጽጃ በማሸት ያጽዱ
- አይንዎን፣ እፍንጫዎን እና እፍዎን በእጅዎ ከመንካት ይቆጠቡ
- ከሰው ጋር የሚደረግ ማንኛውንም ንኪኪ ያቆሙ። ለሰላምታም ቢሆን ከመጨባበጥ፣ ከመሳሳም፣ ከመተቃቀፍ ይቆጠቡ።
- ሰዎች በሚበዙባቸው ቦታዎች አይገኙ፣ በመካከላችሁ ቢያንስ 1 ሜትር ርቀት እንዲኖር ያድርጉ
- በሚያስሉ እና በሚያስነጥሉ ጊዜ እና እና እፍንጫዎን በሶፍት ወይም ክርንዎን በማጠፍ ይሸፍኑ፤ የተጠቀሙበትን ሶፍት ወይም ተመሳሳይ ነገር በእግብ ያለወግዱ

Mallattoowwan Dhukkuba Koronaa maal faadha?

Ho'ina qaamaa

Qufaa

Afuura baafachuu fi galfachuu dadhabuu

Mallattoowwan Dhukkuba koronaa yoo argitan

Nama mallattoowwan akka Hoo'a qaamaa, Qufaa fi Rakkoo Haargansuu irratti mul'ate yoo argitan Duraan dursa namni sun Maatii isaatis ta'ee kan biraa waliin osoo wal hin makin kophaa akka taa'u godhaa.

Itti aansuudhaan yoo mallattoon kun isin irratti mul'ate, gara lakkoofsa bilisaa **8335** fi **6955** tti bilbiluudhaan deeggarsa ogeessaa argaddhaa. Kana gochuudhaan Fayyaa keessanii fi fayyaa maatii keessanii Eegaa.

Dhukkuba Koronaa ittisuuf

• Harka keessan saamunaa fi bishaaniin dafaa dafaatii dhiqadhaa, yookiin alkoolii jarmii dhorku fayyadamuun harka keessan qulqulleessaa.

• Harkaan ija, afaanii fi funyaan keessan tuttuquu dhiisaa.

• Tuttuqqii nama kamiyyuu wajjiin Uumamu dhiisaa. Nagaa walgaafachuufis ta'u harka wal hinfuudhinaa, wal hin dhungatinaa, wal hin haammatinaa.

• Bakka namoonni itti baay'atan bira hin deeminaa. Fageenyi isin ijidduu jiru yoo xiqqaate hanga meetira 1 ta'uu qaba.

• Yeroo Qufaatanii fi Haaxiiffattan Afaani fi Funyaan keessan Sooftii ykn harka/ciqilee keessan fayyadamuun haaguuggadhaa. Sooftii akkuma itti fayadamtaniin meeshaalee gataa balfaa qadaada qabu keessatti gataa.

